

กระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติในภาพยนตร์การ์ตูนไทยทางโทรทัศน์

นางสาวปรีดา องค์สุรกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1792-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MYTH ENCODING PROCESS OF TELEVISION THAI CARTOONS

Miss Parinda Ongsurakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1792-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติในภาพยนตร์การ์ตูนไทย
ทางโทรทัศน์

โดย

นางสาวปรีดา องค์สุรกุล

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

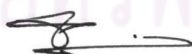
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวิวัฒน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไอฟาร์ วงศ์บ้านดู)

ปรินดา อังศ์สุรกุล : กระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติในภาพยนตร์การ์ตูนไทยทางโทรทัศน์. (MYTH ENCODING PROCESS OF TELEVISION THAI CARTOONS) อ. ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี, 215 หน้า. ISBN 974-53-1792-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงตรรกะในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิตภาพยนตร์การ์ตูนไทยและเพื่อวิเคราะห์ให้ทราบถึงกระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์การ์ตูนไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์การ์ตูนไทยทางโทรทัศน์ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์การ์ตูน แนวคิดเชิงมายาคติ และแนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์หาคำตอบ โดยศึกษาจากภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่อง “ปลาบู่ทอง” ที่ออกอากาศระหว่างเดือนพฤษภาคม 2543 ถึงเดือนมิถุนายน 2544 และภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง “ปังปอนด์ ดิ แอนิเมชัน” ที่ออกอากาศระหว่างเดือนพฤษภาคม 2545 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2545 โดยทั้งสองเรื่องออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ผลการวิจัยพบว่าผู้ผลิตภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่อง “ปลาบู่ทอง” เลือกนิทานพื้นบ้านมาผลิตซ้ำเนื่องจากนิทานพื้นบ้านง่ายต่อการผลิต เป็นที่รู้จักแพร่หลาย แสดงถึงความเป็นไทยและให้ข้อคิดสอนใจและเหตุผลที่เลือกนิทานเรื่อง “ปลาบู่ทอง” มาผลิตซ้ำเนื่องจากผู้ผลิตต้องการนำเสนอความหมายเชิงมายาคติที่มีมาแต่ดั้งเดิมคือ มายาคติเรื่อง “ความกตัญญูรู้คุณ” และ “การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” นอกจากนี้ผู้ผลิตมองว่านิทานเรื่อง “ปลาบู่ทอง” สามารถสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และธรรมชาติได้ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของผู้ผลิตที่ว่าสัตว์ต้องคู่กับเด็ก

ส่วนภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง “ปังปอนด์ ดิ แอนิเมชัน” นั้น ผู้ผลิตสร้างเรื่องราวขึ้นมาใหม่จากตัวการ์ตูนที่ได้รับความนิยมในหนังสือการ์ตูนของบริษัทผู้ผลิต ซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับการผลิตภาพยนตร์การ์ตูนในต่างประเทศ คือนำหนังสือการ์ตูนที่ได้รับความนิยมมาผลิตเป็นภาพยนตร์การ์ตูนและความหมายเชิงมายาคติสมัยใหม่ที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอ คือ มายาคติเกี่ยวกับ “เด็กไทย” และมายาคติเกี่ยวกับ “โลกอนาคต”

ภาพยนตร์การ์ตูนทั้งสองเรื่องได้ถ่ายทอดความหมายเชิงมายาคติโดยการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์และสื่อความหมายผ่านบุคลิกลักษณะของตัวการ์ตูนเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย คำพูดหรือการกระทำของตัวการ์ตูน แต่ไม่ได้ใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ เช่น การจัดแสง สี ฉาก มาใช้ในการสื่อความหมายมากนัก

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่อนิติ.....ปรินดา อังศ์สุรกุล.....
 สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา..... 2547.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4485085928 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: MYTH/ ENCODING PROCESS / THAI CARTOONS

PARINDA ONGSURAKUL: MYTH ENCODING PROCESS OF TELEVISION THAI
CARTOONS. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. JOOMPOL RODCUMDEE, 215 pp.
ISBN 974-53-1792-6.

This qualitative research was aimed to study about logics of making a Thai cartoon film and encoding myths in the cartoon. The principle of Thai animation, the Mythology, the concept of Thainess, and story narration were applied for the framework of this research. Two Thai cartoons were selected for the main study. The first selected Thai cartoon was a folktale, namely “Pla Boo Thong” on air between May 2000 to November 2001. The second one was “Pangpond the Animation” on air between May to November 2002.

It was found that the reasons of selecting “Pla Boo Thong” for making Thai cartoon film because it was a well-known Thai folktale. The story was simple to understand and reflected the thainess and Thai good deed. It was very wise to transform Thai myths such as: gratefulness and a proverb, “acting bad getting bad, acting good getting good” to Thai cartoon. Moreover, the “Pla Boo Thong” was able to insert the stories about the nature and several kinds of fish lives. The producers also believed that animals are always children’s closed friends.

The second selected Thai cartoon was “Pangpond the Animation” was found that the story selection came from the reasons of a well-known Thai comic book and it was a modern story as the same reason as western cartoon producers usually chose stories from comic books too. The “Pangpond the Animation” was encoded by its producer about the myth of a new modern Thai kid and a future world.

Both cartoons were presented the hidden meaning of myths by narrating scene by scene sequentially and also communicated with their audience by cartoon characters, costumes, dialogues and actings without focusing on film techniques such as: lighting, colors and background

Department MASS COMMUNICATION Student’s signature ไฉนลา อภิศุรกุล
Field of study MASS COMMUNICATION Advisor’s signature [Signature]
Academic year 2004 Co-advisor’s signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือและเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการแก้ไขและปรับปรุงงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น อันมีส่วนให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์โอฬาร วงศ์บ้านคู่ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านกรุณาให้คำแนะนำและมีส่วนผลักดันให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จ

และผู้วิจัยขอขอบพระคุณทีมงานผู้ผลิตภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่อง “ปลาบู่ทอง” และ “ปังปอนด์ คิ แอนิเมชัน” ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทำการสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลอันมีคุณค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลทั้งสามที่ได้กล่าวนามไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยความเคารพยิ่ง และเหนือสิ่งอื่นใดบุคคลสำคัญอีกสองท่านที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอดจนถึงวันที่ผู้วิจัยได้สำเร็จการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ความรักความหวังดีแก่ลูกเสมอมา รวมทั้งขอขอบคุณ เอ็ม โบ เล็ก เฟียด เคียร์ นุ้ย ฟีโน่ ต้าวจู น้องปูก และเพื่อน ๆ MC ทุกคนเป็นกำลังสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ พี่และเพื่อนร่วมงานที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ และที่ขาดไม่ได้ขอขอบคุณ “เอก” ในความช่วยเหลือต่าง ๆ และกำลังใจที่ดีเสมอมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์การ์ตูนทางโทรทัศน์.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์การ์ตูน.....	18
แนวคิดเชิงมายาคติ.....	18
แนวคิดการเล่าเรื่อง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	44
แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษา.....	44
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
การนำเสนอข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ธรรมชาติในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิตภาพยนตร์การ์ตูนไทย.....	51
ธรรมชาติในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิต ภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่อง “ปลาบู่ทอง”	51
1. คุณอรุ โธชา ภาณุพันธ์ (Executive Producer).....	52
2. คุณมนัส เจียมจินตนากุล (Character Designer).....	52
3. คุณทรงศักดิ์ เปลี่ยนประเสริฐ (Director and Animator).....	58
4. คุณสุภัทร จันทร์เจริญ (Script Writer).....	62
5. คุณดำรงค์ เพ็ชรพล (ผู้ควบคุมเสียงดนตรี).....	64
วิเคราะห์ธรรมชาติในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิต ภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง “ปลาบู่ทอง”	65
ธรรมชาติในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิต ภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่อง “ปังปอนด์ ดิ แอนิเมชัน”	70
1. คุณวิริต อุตสาหจิต (Executive Producer).....	71
2. คุณชัยพร พานิชรุทติวงศ์ (Director/Animator Supervisor/Character Design).....	72
3. คุณสันติ เลาหะบูรณกิจ (Producer).....	74
4. คุณทวีศักดิ์ วิริยะวารานนท์ (Storyboard Artist).....	76
5. คุณนิวัฒน์ ทองสุข (Character Designer).....	78
6. คุณ โสภณ จักรชัยเดช (Animator).....	79
วิเคราะห์ธรรมชาติในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิต ภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง “ปังปอนด์ ดิ แอนิเมชัน”	81
วิเคราะห์ธรรมชาติในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิต ภาพยนตร์การ์ตูนไทย.....	82
บทที่ 5 การประกอบสร้างความหมายเชิงมายาคติในภาพยนตร์การ์ตูน.....	85
การประกอบสร้างความหมายเชิงมายาคติที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง “ปลาบู่ทอง”	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความหมายเชิงมายาคติเรื่อง “ความกตัญญูกตเวที”.....	90
ความหมายเชิงมายาคติเรื่อง “การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”.....	107
วิเคราะห์ความหมายเชิงมายาคติที่พบในภาพยนตร์การ์ตูนไทย เรื่อง “ปลาบู่ทอง”.....	154
การประกอบสร้างความหมายเชิงมายาคติที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง “ปังปอนด์ คิ แอนิเมชัน”.....	158
ความหมายเชิงมายาคติเกี่ยวกับ “เด็กไทย”.....	158
ความหมายเชิงมายาคติเกี่ยวกับ “โลกอนาคต”.....	185
วิเคราะห์ความหมายเชิงมายาคติที่พบในภาพยนตร์การ์ตูนไทย เรื่อง “ปังปอนด์ คิ แอนิเมชัน”.....	196
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	198
สรุปผลการศึกษา.....	198
อภิปรายผล.....	206
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	208
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	209
รายการอ้างอิง.....	210
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	215

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย